Ukrainalaiset Kauhavan kerkkätalkoissa

16.6.2021

Kuusenkerkkä valittiin vuoden 2021 rohdoskasviksi jokin aika sitten. Kerkistä saisi noin 80 miljoonan kilon vuosisadon ja 500 miljoonan vuositulot Luonnonvarakeskuksen arvioiden mukaan.

Uuden kasvun pehmeät kuusenkerkät sisältävät A- ja C-vitamiineja, kivennäisaineita ja antioksidantteja. Kerkkiä voi laittaa salaattiin tai niistä voi valmistaa siirappia, hyytelöä ja erilaisia juomia, kuten teetä.

Puuhun perustuvista luonnontuotteista metsänomistaja voi saada lisätuloja, koska koivunmahlaa tai kerkkiä ei saa kerätä ilman maanomistajan lupaa. Poimijoille tuoreista kerkistä on voitu maksaa noin 5 euroa kilolta.

Metsänomistajan kannattaa osallistua maillaan kerkkätalkoisiin, sillä itse poimitut kerkät voi välittää verovapaasti eteenpäin. Kerkät eivät kuitenkaan saa olla palkkaa tai siihen rinnastettavaa tuloa, jotta poiminnan verovapaus säilyy. Jos metsänomistaja tekee ostajan kanssa kerkistä puukaupan tavoin ”pystykaupan”, silloin saadusta myyntihinnasta tulee verollista, koska kerkkiä ei ole itse kerätty. Samalla metsänomistajan saama hinta kerkkäkilosta pienenee.

Kauhavalla ukrainalaisia poimijoita – ель, да да

Kauhavan yhteismetsälle luonnontuotteiden keruu on uutta liiketoimintaa. Vajaan 2 000 hehtaarin yhteismetsä pystyy tarjoamaan suuret volyymit niin puukauppaan kuin luonnontuotteiden keruuseenkin. Yhteismetsän puheenjohtaja Alpo Puro-Aho piti 4H-nuorten aktivointia ja työllistämistä tärkeänä asiana.

Kauhavalla oli alkukesän 2021 kerkkätalkoissa kansainvälistä meininkiä ja tekemistä. Kansainvälinen 4H-järjestö oli edustettuna Härmänmaan yhdistyksen voimin. Alkukesän hellekelillä kerkät kasvoivat kuitenkin aivan liian nopeasti. Näin ollen talkooapuun tuli ukrainalaisia poimijoita läheisestä Annin Marjapaikasta.

Kun SeAMKin erityisasiantuntija poimi kerkkää tavanomaisen kansallisen tason mukaan noin 1,5 kg tunnissa, oli ukrainalaisen huippupoimijan työsaavutus noin 3 kg tunnissa. Työpäivässä ahkera poimija onnistui keräämään kerkkiä 30 kg eli noin 150 euron arvosta verottomana tulona. Päiväpalkka on mittava, sillä parisen vuotta sitten Ukrainassa työntekijän keskipalkka oli 200-300 euroa kuukaudessa.

Auttavalla venäjän sanastolla pääsi myös tulkiksi avustamaan ukrainalaisia ja suomalaisia. Kuusi on ель (jel) ja mänty Сосны (sosna). Keruusäkissä numero viisi oli poimijan numero eli Пять (pjat). Kyllä, kyllä oli да да (da da).

Viktoria Tumenko kerkkää keräämässä. (Kuva: Risto Lauhanen).

Luomua arvostetaan

Luonnonvarakeskuksen mukaan oiva kuusenkerkkätaimikko on mielellään tuoreella kankaalla ja hoidettu. Kuusten sopiva keskipituus on 3-6 metriä. Silloin taimikossa on helppoa liikkua. Yhden vuoden keruu ei ole isommin haitaksi kuusten myöhemmälle kasvulle.

Kauhavan yhteismetsä on saanut sertifikaatin luonnontuotteiden keruuta varten. Käytännössä keinolannoitteita eikä juurikäävän torjunta-aineita ole saanut käyttää keruukuviolla kolmeen vuoteen ennen keruuta. Poimijat puolestaan vakuuttavat, että pysyvät luomusertifioidulla metsikkökuviolla.

Luonnontuoteliiketoiminnassa on keskeistä lopputuotekysyntä. Tuotteilla pitää olla ostajat ja markkinat. Kauhavan kerkät menivät Lapin Maria Oy:lle. Annin Marjapaikka tarjosi kylmätilat kerkkien varastointia varten. Tilaa tarvittiin, kun viikon talkootavoite oli 500 kiloa kerkkää.

Kylmäketjun lisäksi kerkkiä voi poimia terveenä. Suojakäsineet tarvitaan ja kerkät kerätään elintarvikemuovista valmistettuihin astioihin. Kerääjät eivät saa käyttää kemiallisia hyttyskarkotteita.

Suomen metsäkeskuksen ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun ”Makuja maakunnan metsistä” –hanke oli mukana Kauhavan kerkkätalkoissa mm. ukrainalaisten poimijoiden tulkkina. Hanke edistää osaltaan metsiin perustuvien luonnontuotteiden käyttöä Etelä-Pohjanmaan Ruokaprovinssin vahvistamiseksi. Hanke toimii Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Manner-Suomen maaseutuohjelman sekä yritysten rahoituksella vuosina 2019-2022.

Risto Lauhanen, MMT
SeAMK Ruoka